

Lov om Infrastruktur for Geografisk Information - fra teori til praksis

Af Jes Ryttersgaard, Kort & Matrikelstyrelsen

Den 9. december 2008 vedtog Folketinget enstemmigt Lov om Infrastruktur for Geografisk Information (lov nr. 1331 af 19. december 2008). Samtidig blev Lov om Kort og Matrikelstyrelsen ændret. KMS skal nu også "forestå infrastrukturen for geografisk information i Danmark". Da loven trådte i kraft den 15. maj 2009 startede en ny periode i udviklingen af den danske infrastruktur.

Det er naturligt at spørge, hvorfor loven hedder Lov om Infrastruktur for geografisk Information og ikke Lov om infrastruktur for Geodata, eller blot Geodataloven. Den væsentligste forklaring er, at ordet geodata kun anvendes i en snæver kreds af fagfolk. Ordet geografisk information leder derimod tanken hen på "stedet".

Loven er en implementering af INSPIRE direktivet i dansk ret med nogle få tilføjelser. Målet med tilføjelserne er at understøtte udviklingen af dansk digital forvaltning. For det første kan Miljøministeren efter aftale med de berørte ministre lade loven gælde for andre datatemaer end dem, der er omfattet af direktivet. For det andet kan Miljøministeren på tilsvarende måde bestemme hvilke datasæt, der kan anvendes

	EU-regler	Danske regler
Hvad?	Direktiv →	Lov
Hvordan? Gennemførelsesbestemmelser	Forordning →	Forordning ↓
	Afgørelse →	Bekendtgørelse ↓
Supplement	Retningslinjer →	Vejledning ↓

som stedbestedende referencedata. Endelig, skal der nedsættes et samordningsudvalg. Udvalget skal rådgive miljøministeren om tiltag, der kan fremme infrastrukturen for geografisk information. Udvalget skal også bistå ministeren med gennemførelsen og anvendelsen af infrastrukturen. Samtidig med loven træder den første bekendtgørelse i kraft. Bekendtgørelsen bestemmer hvilke geodatatemaer, der er omfattet, og hvornår, der skal udarbejdes metadatas.

Frem til år 2012 bliver INSPIRE-direktivet suppleret med tekniske gennemførelsesbestemmelser. De bliver godkendt af EU kommissionen enten som forordninger (regulations) eller afgørelser (decisions). Både forordninger og afgørelser kan være suppleret med retningslinjer (guidelines).

Det er planen at udvide bekendtgørelsen i takt med at disse forordninger og afgørelser træder i kraft. Herudover vil der efter behov blive udarbejdet vejledninger.

Sammenhæng med digital forvaltning

For at sikre sammenhæng mellem de data- og it-arkitekturer, der er fælles for INSPIRE og digital forvaltning, er der etableret et "OIO udvalg for stedbestedende referencedata". Udvalget refererer ind-

til videre til Service Fællesskabet for Geodata.

Arbejdet startede i august 2008. Første større aktivitet er udarbejdelse af en dansk metadatatprofil baseret på forordningen for metadatas og OIO-begreberne. Profilen forventes at være færdig medio 2009.

Når de første INSPIRE dataspecifikationer er klar, vil der blive udarbejdet danske profiler for de data, der er omfattet af bekendtgørelsens bilag 1.

Lovens betydning

Gør loven en forskel? Det umiddelbare svar er: ja.

Loven er baseret på de principper, som er grundlaget for INSPIRE direktivet.

Med loven får vi i de kommende år

1. harmoniserede metadatas for datasæt og tjenester
2. tjenester for søgning, visning, download og transformation af data
3. harmoniserede regler for adgang til data
4. som minimum adgang til de geodatasæt, der vedrører de 34 datatemaer, der er omfattet af INSPIRE direktivet

Generelle principper for geografisk infrastruktur

1. Data skal kun indsamles én gang og bør vedligeholdes, hvor det gøres mest effektivt.
2. Information indsamlet på et niveau skal kunne udnyttes på de øvrige niveauer.
3. Det skal være nemt at finde de tilgængelige geodata, og se under hvilke betingelser data kan skaffes og benyttes.
4. Det skal være muligt at samle geodata fra forskellige kilder og dele geodata mellem mange brugere og anvendelser.
5. Den geografiske information, der er behov for til god administration, bør være tilgængelig under betingelser, der ikke modvirker den udbredte anvendelse.

Princippet kunne lige så godt have været formuleret som grundlag for digital forvaltning.

Hvis alle følger disse principper, er yderligere regulering måske overflødig.

Vi skal være opmærksomme på, at loven er et paradigmeskift for udviklingen på området. Den hidtidige konsensusbaserede udvikling er nu suppleret med en lovgivningsmæssig sikring af minimumsrammer. Selvom det fremover er en lov, der regulerer området, er det vigtigt at holde fast i, at tværgående samarbejde er et afgørende fundament for en fortsat harmonisk udvikling. Loven vil i sammenhæng med bekendtgørelse, forordninger og vejledninger regulere udviklingen.

Loven indeholder definitioner af en række fundamentale begreber. Loven har den samme definition af infrastruktur for geografisk information, som direktivet har. Denne definition omfatter nogle generelle og robuste "kærnekomponenter", der er anvendelige både i den offentlige og i den private sektor i Danmark.

Den dækker dog ikke alle aspekter af en infrastruktur. Erfaringerne viser, at infrastrukturbegrebet ændrer sig over tid i takt med udviklingen i det enkelte land. Der er selvfølgelig forskel på infrastrukturen i Danmark og i et land, der er på samme stadi-

um som Danmark var for 15 år siden. På kort sigt vil definitioner, regler og standarder f.eks. få betydning for dialogen mellem fagfolk. Det gælder i forbindelse med strategidannelse og udarbejdelse af kravspecifikationer, udbudsforretninger og udviklingskontrakter. Der er heller ikke tvivl om, at loven vil påvirke en række strategiske valg. På lidt længere sigt vil det netværk af tjenester, der skal etableres, fremme standardiseringen på området og lette den daglige adgang til data.

Den Europæiske dimension

INSPIRE-direktivet blev en realitet, fordi der på europæisk og for den sags skyld også på globalt plan er behov for at kunne bruge data på tværs af grænserne. Det blev derfor besluttet at etablere en europæisk infrastruktur for geografisk information baseret på de enkelte landes infrastrukturer.

Der er andre europæiske tiltag på området. EU-kommissionen forbereder en omlægning af de direktivbundne rapporteringer på miljøområdet. I den sammenhæng planlægger man at etablere et nyt system, som i daglig tale omtales som SEIS. SEIS står for Shared Environmental Information System. Grundideen i SEIS er at basere fremtidige rapporteringer på de nationale INSPIRE tjenester. Rapport-

teringerne kan på den måde integreres i de nationale forvaltningssystemer i modsætning til nu, hvor der er tale om ekstra systemer. GMES (Global Monitoring of Environment and Security) er det europæiske bidrag til GEOSS (Global Earth Observation System of Systems). GMES har været undervejs i 10 år om end på et eksperimentelt stadi- Det forventes at overgå til "normal" drift fra 2014. INSPIRE bliver nævnt i forbindelse med GMES, men her er landene desværre, til stadighed, nødt til at kæmpe for, at kommissionen husker at basere den europæiske infrastruktur på de nationale.

Afrunding

INSPIRE var den første europæiske påvirkning af området. Den udvikling, som INSPIRE søger at fremme, er helt på linje med den udvikling, der foregår i Danmark - eller mere ubeskedent: som Danmark er med til at drive, men som antydnet ovenfor, er det ikke den sidste påvirkning, vi vil opleve. Udfordringen er nu at fastholde den fremdrift, der har kendetegnet Danmark. Kan vi det, vil vi også påvirke hele den europæiske udvikling og måske den globale. Udenfor Europa, siger man: "Look at Europe. With INSPIRE, Europe is creating the second generation of spatial data infrastructure".

Definitioner

Infrastruktur for geografisk information: omfatter metoder og teknologier, som giver os mulighed for at finde, sammensætte og vise data, så de hurtigt og nemt kan bruges til at løse vores forskellige behov.

Geodata: Alle data, som rummer en direkte eller indirekte henvisning til et bestemt sted eller et geografisk område.

Geodatasæt: En identificerbar samling af geodata.

Geodatatjenester: Operationer, der kan udføres på de geodata, der er indeholdt i geodatasættene, eller på de dertil hørende metadata ved brug af et edbprogram.

Metadata: Information, der beskriver geodatasæt og geodatatjenester, og som gør det muligt at finde, registrere og bruge dem.

Interoperabilitet: Muligheden for at geodatasæt kan sammenstilles og geodatatjenester fungere sammen, så resultatet uden gentagen manuel indgriben bliver sammenhængende, og den ekstra værdi af datasættene og datatjenesterne forøges.